

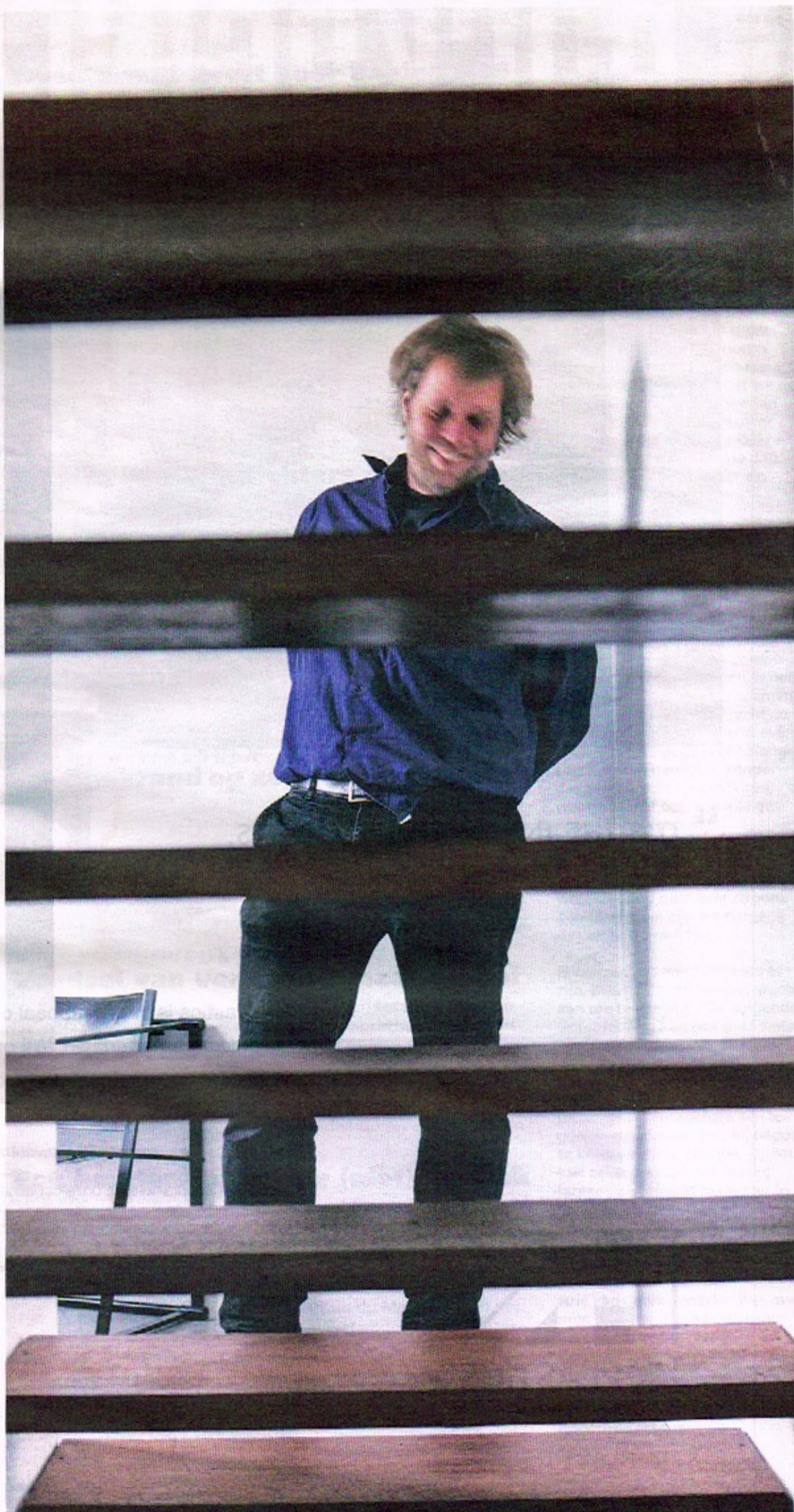
10 'Twente is
mooi, Almere
ook en nu
Bagdad nog'

6 Pop-up-store
Enschede: goed
voorbeeld doet
goed volgen

19 Kirsten Wild
wil Overijssels
Mooiste winnen

21 Nijmegen eert
Ter Balkt, maar
Twente nog niet

22 Voedsel van
verlangen in
Diepenheim

Michiel de Wit

De Wit over dynamiek en stedenbouw in Twente

'Enschede in ontwikkeling, stad wordt steeds mooier'

tekst: Marry Dijkshoorn
foto's: Cees Elzenga

Michiel de Wit (41) heeft als architect in Enschede diverse projecten op zijn naam staan, waaronder de Lego Kerk, het PET Paviljoen en 27 woningen in Roombeek. Ook in Almere staan zeventig woningen van zijn hand. De Wit groeide op in Goor, maar heeft nu meer met Enschede. Met zijn werk wil hij ook een bijdrage leveren aan een betere wereld. In een gesprek met *de Roskam* praat hij over zijn geboorteplaats Goor, over de stedelijkheid van Enschede, de schoonheid van Almere, zijn plannen voor Bagdad, het PET Paviljoen als onderkomen voor wijk en kunst en een eervolle opdracht aan de Museumlaan.

Michiel de Wit:
'Ik ben een trotse Enschedeër. Twente heeft drie wat grotere steden, maar alleen Enschede heeft zich ontwikkeld tot een stad met grootstedelijke allure. Dat komt onder andere omdat het universitaire en hogere onderwijs in Enschede zijn gevestigd. Dat is één van de redenen dat Almelo en Hengelo zijn leeggestroomd.'

Beschouw je jezelf meer als kunstenaar of als architect?

"Je bent niet de eerste die mij dat vraagt, dus daar heb ik al eerder over nagedacht.

Ik ben een toegepast kunstenaar. Ik heb een dienend beroep en dat is dus het verschil met een vrije kunstenaar. Ik probeer wel zo oorspronkelijk mogelijke ontwerpen

te maken, maar moet ook rekening houden met mijn opdrachtgevers en invloeden van buitenaf."

Is het vak van architect aan het veranderen?

"Het ontwerpen en het ambacht worden meer uit elkaar getrokken. Het ontwerp staat voorop, het gaat om de mooie plaatjes. Dat komt ook door de aandacht van de media, aparte ontwerpen krijgen de aandacht, maar ik vind het ambachtelijke van architectuur minstens zo belangrijk. Toch probeer ik met mijn ontwerpen wel mijn eigen handtekening te zetten."

Gebouwen als nieuwe stadskantoren en cultuurpaleizen roepen altijd zo ontzettend veel emoties op bij het publiek. Hoe komt dat toch?

"Gebouwen zijn natuurlijk erg zichtbaar, je kunt er moeilijk omheen. Nieuwe ontwerpen roepen ook emoties op omdat mensen van nature geneigd zijn dingen die ze kennen, traditionele gebouwen, mooi te vinden, en vernieuwende ontwerpen in eerste instantie af te keuren. Bovendien spelen ook hierin de media een rol. Ik heb mijn eigen woning in Roombeek ontworpen, een zwart huis op palen. In het begin heb ik daar veel negatieve publiciteit mee gehaald. Dat begrijp ik ook wel, mensen willen dingen die ze kennen, maar vooral ook begrijpen, dat heeft met psychologie te maken. Mijn huis is nu vijf jaar oud en de reacties worden door gewenning wat milder. Het is een klein vrijstaand huis op een perceel van minder dan honderd vierkante meter. Toch springt het wel in het oog."

Heb je ooit een ontwerp gemaakt waar je spijt van hebt en met enige schaamte op terug kijkt?

"Nee, ook al zijn er sommige dingen die ik nu anders zou hebben gedaan. Ik heb in totaal ongeveer honderdvijftig projecten afgerond en ook nog heel veel verbouwingen gedaan. Een huis bouwen is een heel proces, ik ben daar één factor in, je hebt ook met de opdrachtgever, aannemer en bouwer te maken. In dat proces kan er veel misgaan. Ik probeer mijzelf voortdurend te ontwikkelen, leer van dingen die fout zijn gegaan, maar er is geen enkel ontwerp waar ik nu niet meer achtersta. Het eerste huis dat ik ontwierp is dat van mijn zus in Roombeek, daar ben ik nog steeds trots op."

Je woont en werkt in Enschede. Is Enschede een mooie stad?

"Ja, en ik ben een trotse Enschedeër. Twente heeft drie wat grotere steden, maar alleen Enschede heeft zich ontwikkeld tot een stad met grootstedelijke allure. Dat komt onder andere omdat het universitaire en hogere onderwijs in Enschede zijn gevestigd. Dat is één van de redenen dat Almelo en Hengelo zijn leeggestroomd. De Universiteit Twente heeft ook een enorme spin-off in de stad, met nieuwe bedrijven en een levendige culturele sector. In de tijd dat de HTS nog in Hengelo was had je daar ook een bruisend studentenleven. Dat is allemaal naar Enschede getrokken."

Je hebt het nu over de inhoudelijke kant van Enschede. Ik bedoel ook de uiterlijke kant: Enschede had aan het begin van de vorige eeuw tientallen fabriekspijpen in het centrum van de stad, dat is nu allemaal weg. Wat is er over van de authentieke stad?

"Die pijpen waren misschien prachtig om te zien, maar in de jaren zeventig en tachtig zijn ze vrijwel allemaal gesloopt. De textielindustrie was dood en de stad failliet, de mensen wilden zo snel mogelijk van dat textielverleden af. Er is daardoor te veel gesloopt. Historische gelaagdheid kan

Michiel de Wit:
'Ik heb ooit gezegd dat ik graag zou werken aan de wederopbouw van Bagdad. Die stad is helemaal kapot geschoten en zou, met respect voor de vroegere architecten die er zo'n mooie stad van hadden gemaakt, weer helemaal opgebouwd moeten worden.'

een stad mooi maken, dat is in Enschede wat moeilijker terug te vinden. Niet alleen door het slopen van de textielfabrieken en de pijpen, maar ook door de enorme stadsbrand in 1862 en de vuurwerkramp. Rond 2000 is de stad gegroeid, getransformeerd van een stad met veel inwoners en lage lonen naar een dynamische, moderne stad met veel diversiteit. De stad is nog in ontwikkeling en wordt steeds mooier."

Je werkt ook veel in Almere, een totaal nieuwe stad, gebouwd op de ingepolderde bodem van de Zuiderzee. Kun je een stad vanaf de tekentafel verzinnen?

"Er wordt altijd heel veel vanaf de tekentafel verzonnen, maar een stad moet ook historisch groeien. Almere is verzonnen, maar dat is heel goed gedaan. De eerste generatie bewoners van Almere werd gezien als het uitschot van uit Amsterdam, de tweede generatie heeft al veel meer binding met de stad. Almere groeit nu door de emotie van de bewoners, niet door de omgeving. Toch denk ik dat er uiteindelijk ook waardering komt voor het ontwerp van de stad. Het is een symbool van de naoorlogse, Nederlandse architectuur, gebouwd in een kunstmatig landschap."

Maar mooi?

"Je moet Almere de tijd geven om mooi te worden, je moet de bewoners de tijd geven om het hun stad te laten worden."

Je bent trots op Enschede, ben je ook trots op Twente?

"Ik voel me ermee verbonden en ik voel me hier thuis. Toch heb ik ook wel moeite met de Twentse mentaliteit: doe maar normaal, dan doe je al gek genoeg. Ik vind dat het iets meer mag zijn dan alleen maar normaal."

Zou je als architect in het westen meer tot je recht komen?

"Dat weet ik niet, ik kan ook in Twente avontuurlijke projecten doen. En in de Randstad zijn heel veel leuke kleine architectenbureaus, er is veel meer concurrentie. Hier kun je eerder kansen pakken."

Heb je de ambitie om in het buitenland te gaan werken?

"Ik wil me blijven ontwikkelen, het buitenland is een optie. Ik heb ooit gezegd dat ik graag zou werken aan de wederopbouw van Bagdad. Die stad is helemaal kapot geschoten en zou, met respect voor de vroegere architecten die er zo'n mooie stad van hadden gemaakt, weer helemaal opgebouwd moeten worden. Irak is een verscheurd land, als daar een nieuw politiek bestuur komt, een democratie, zou ik het geweldig vinden om daar als architect mijn bijdrage aan te leveren."

Dus voor jou is de context belangrijk. Weer de inhoud.

"Dat vind ik beter dan alleen maar ontwerpen om een egodroom neer te zetten. Ik wil werken aan het geheel, ik wil aan iets groots meewerken. Ik ben meer een ouderwetse architect. Veel moderne architecten geloven niet meer dat je de wereld, ook door de stedelijke omgeving, kunt veranderen. Ik ben daar nog idealistischer in, ik wil eigenlijk bouwen aan een betere wereld. Met het PET Paviljoen ben ik daar ook concreet mee bezig. Het is een tijdelijk wijkcentrum met een maatschappelijke functie. We hebben het samen met de bewoners en verschillende instanties gebouwd. Vooral zorginstellingen hebben meegedacht. In de participerende samenleving komt de zorg veel dichterbij de mensen, managementlagen zouden moeten verdwijnen. Als je de

voorzieningen in de wijk verbetert, kunnen mensen veel meer zelf."

Ook Pathmos is idealistisch opgezet: veenarbeiders uit Drenthe die nog in plaggenhutten woonden, kwamen als textielarbeiders naar Enschede en kregen een huis met sanitaire voorzieningen. Iets dergelijks?

"Het was niet alleen idealistisch, Van Heek wilde ook sterke en gezonde arbeiders die in zijn fabriek voor een hongerloontje konden werken. Daarvoor heb je goede huisvesting nodig, geen ziekmakende plaggenhutten."

Je bent opgegroeid in Goor. Is dat nog een beetje een spannende omgeving?

"Nee. En ik was als kind ook ietwat verlegen en werd gepest. Mijn vader was kapper en mijn moeder schoonheidsspecialist, ze hadden een eigen zaak. Wij hadden een heel normaal gezin en ik heb wel een goede jeugd gehad, maar Goor is ook een beetje een sociaal stadje, te vergelijken met Almelo. Ook een voormalige textielstad met een deels verpauperde bevolking. Ik heb niet zo veel meer met Goor. Ik was blij dat ik naar Hengelo ging voor de middelbare school. Daar heb ik een erg leuke tijd gehad. Ik ben wel twee keer voor mijn VWO-examen gezakt, maar heb buiten school veel meegemaakt. Met een hele club vrienden spijbelden we veel en gingen we bijvoorbeeld naar concerten in Paradiso. Ik heb nog eens moeten overnachten in Hoog Catharijne, waar ik klaverjaste met junks. Ik heb mijn diploma niet gehaald en ging naar de HTS, en daarna naar de Academie voor Bouwkunst in Arnhem. Ik heb geen spijt van die route, heb veel meegemaakt en dat is ook belang-

Vervolg op pagina 13.

Michiel de Wit:
'Ik ben nu bezig met het ontwerpen van een huis aan de Museumlaan. Dat is een prestigeproject, de Museumlaan is het paradepaardje van Roombeek, heel veel beroemde architecten zijn daar aan het werk. Toen ik die opdracht kreeg heb ik er wel een paar nachten van wakker gelegen, maar uiteindelijk gaat het om de opdrachtgevers, die gewoon een fijn huis willen om in te wonen, en dit hele proces gaat goed.'

rijk voor je ontwikkeling. Met mijn vrienden van het VWO, ook allemaal gezakt, ga ik nog steeds om. Dit jaar gaan we samen naar *Pink Pop*."

Had je de kapperszaak van je ouders niet over moeten nemen?

"Dat is nooit aan de orde geweest. Gelukkig waren mijn ouders heel vooruitstrevend en hebben zij mij altijd heel erg gestimuleerd. Vanaf mijn vijftiende wist ik dat ik architect wilde worden. Ik weet niet waar dat vandaan komt, het is ontstaan. Ik weet nog wel dat ik op het VWO een docent handvaardigheid had die mij enorm motiveerde. Ik was altijd maquettes aan het bouwen en moest regelmatig door schoonmakers uit school gegooid worden. Architectuur leek mij een mooi vak. Ik ben *beperkt intelligent* en bijvoorbeeld niet goed in talen, maar ik hou van techniek en ambachtelijk werken. En ik hou ervan om oorspronkelijk werk te maken, dat past bij mij."

Hoe was het om je eigen huis te bouwen?

"Dat vond ik heel zwaar, juist omdat ik daar helemaal mijn eigen keuze kon maken, ik was totaal vrij, ik was mijn eigen opdrachtgever. Maar ik vond het ook fantastisch, je voelt je als een kind dat een boomhut bouwt. Aan mijn huis heb ik echt heel veel zelf gedaan, niet alleen het ontwerpen, maar ook echt bouwen. Daar gaat architectuur ook zeker over, het ambacht en de mooie details."

Woon je daar alleen?

"Toen ik het ontwierp was ik vrijgezel, ik woon er nu met mijn vriendin en mijn kind. Omdat het een klein huis is, is mijn werkkamer nu de kinderkamer geworden."

Er kan niet nog een kind bij?

"Nee, dat zou ten koste gaan van de ruimtelijke kwaliteit, maar daar hou ik verder geen rekening mee. Het was mijn droom om mijn eigen huis te bouwen, die is verwezenlijkt en het is het begin van mijn bedrijf geworden, architectuurbureau project.DWG. Mijn toenmalige compagnon woont achter mij en was ook bezig met het bouwen van zijn eigen huis. Samen zijn we ons bureau begonnen. Inmiddels is hij uit het bedrijf gestapt. Dat komt ook door de crisis, maar ondanks die tegenslag ga ik het wel redden. Ik ben nu bezig met het ontwerpen van een huis aan de Museumlaan. Dat is een prestigeproject, de Museumlaan is het paradepaardje van Roombeek, heel veel beroemde architecten zijn daar aan het werk. Toen ik die opdracht kreeg heb ik er wel een paar nachten van wakker gelegen, maar uiteindelijk gaat het om de opdrachtgevers, die gewoon een fijn huis willen om in te wonen, en dit hele proces gaat goed."

Lig je vaak wakker van je werk?

"Ik ben een werkbeest, ik ben continu met mijn werk bezig, daar moet ik mee uitkijken. Een maatschappelijk werker, een wat ouder en dus meer ervaren iemand, maar ook een vriend van mij, coacht mij daar soms in, en leert mij ook om dingen te relativeren. Door mijn gedrevenheid kan ik in conflict komen met bijvoorbeeld opdrachtgevers, politici, projectleiders met grote ego's. Ik zeg altijd waar het op staat, ben niet altijd diplomatiek, en raak gefrustreerd als dingen niet lopen zoals ik vind dat het moet. Mijn vriend zet mij dan weer op mijn plek, en dat heb ik soms wel nodig."

